Rola sieci współpracy i samokształcenia w systemie edukacji

Oprac. Katarzyna Leśniewska

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Cele

1. Przekazać informacje dotyczące umocowań prawnych i idei tworzenia sieci współpracy i samokształcenia przez instytucje ulokowane w systemie edukacji

2. Przedstawić sieci w kontekście zadań realizowanych przez poszczególne rodzaje placówek – doświadczenia dotychczasowe i wyzwania

Filary nowego systemu

Szkoła

Procesowe wspomaganie

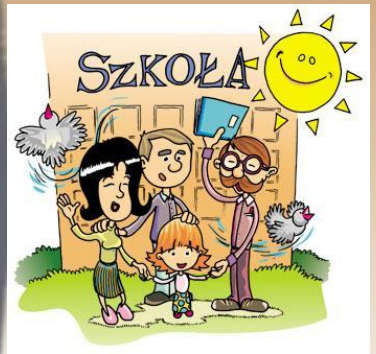

Sieci współpracy i samokształcenia

Diagnoza potrzeb

Rozumienie procesu

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Sieci

Międzyszkolny/międzyinstytucjonalny zespół osób współpracujących ze sobą w ramach wybranego zagadnienia.

Schemat powiązań między siedliskami w społeczności lokalnej

PDN

Poradnie P-P

Biblioteki ped.

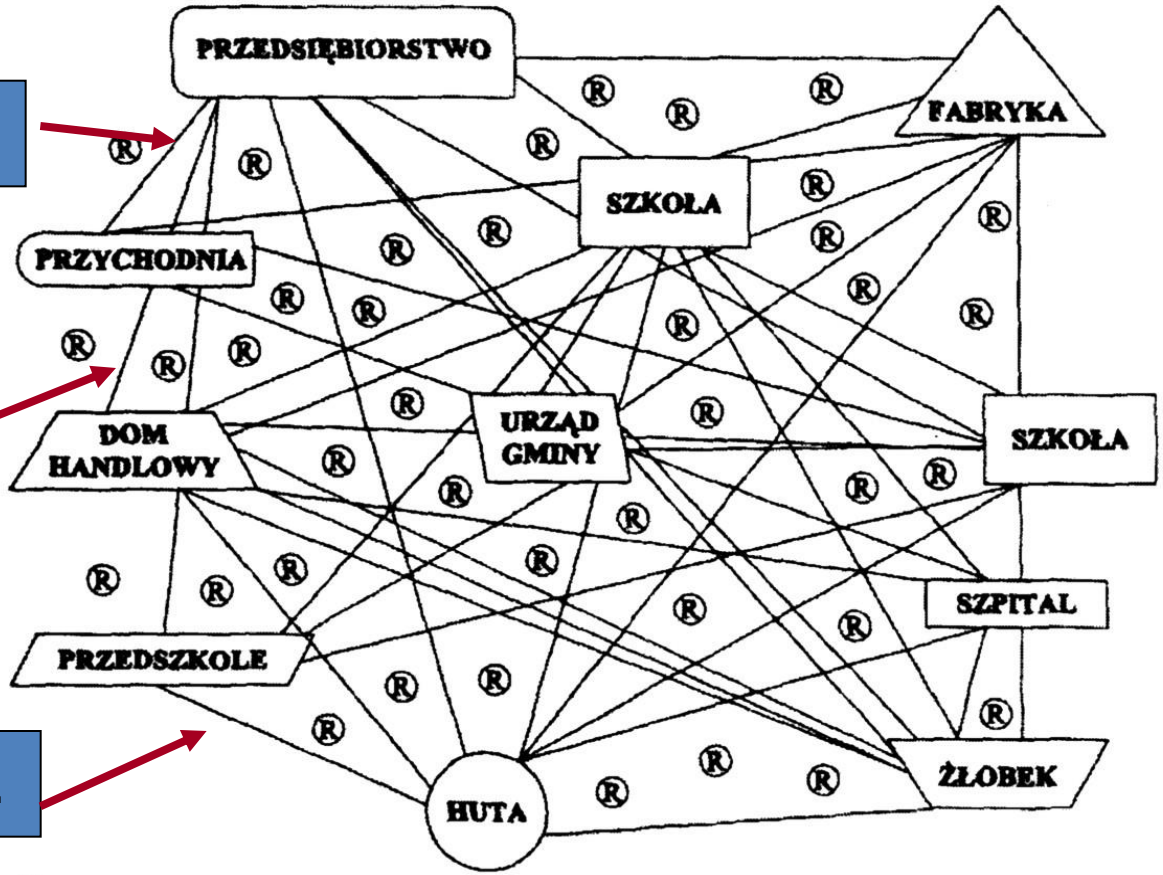

® — rodzina

ŹRÓDŁO: Szkoła promująca zdrowie. Doświadczenia dziesięciu lat.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rok 2016 – poradnia p-p

§ 2. Do zadań poradni należy:

1) diagnozowanie dzieci i młodzieży;

2) udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno- pedagogicznej;

3) realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;

4) organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Jedną z FORM realizacji zadania 3. jest organizowania i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności poprzez wymianę doświadczeń.

Rok 2016 – poradnia p-p

Realizowanie tego zadania, polega w szczególności na:

1) udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom, pomocy w:

   a) rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, (…)

   b) planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego,

   c) rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów;

2) współpracy z przedszkolami, szkołami i placówkami w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz indywidualnych programów zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;

3) współpracy, na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego, w określeniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego;

4) udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom,, pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;

5) podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;

6) prowadzeniu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli;

7) udzielaniu, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli i bibliotekami pedagogicznymi, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i specjalistom

Rok 2016 – biblioteka pedagogiczna

2. Do zadań biblioteki należy:

1) gromadzenie, opracowywanie, ochrona, przechowywanie i udostępnianie użytkownikom materiałów bibliotecznych, w tym dokumentów piśmienniczych, zapisów obrazu i dźwięku oraz zbiorów multimedialnych,

2) organizowanie i prowadzenie wspomagania

a) szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej,

b) bibliotek szkolnych, w tym w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką szkolną;

3) prowadzenie działalności informacyjnej i bibliograficznej;

4) inspirowanie i promowanie edukacji czytelniczej i medialnej.

Wspomaganie, o którym mowa, polega między innymi na:

organizowaniu i prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności przez wymianę doświadczeń.

Rok 2016 – placówki doskonalenia

Do obowiązkowych zadań publicznych placówek doskonalenia prowadzonych przez samorząd województwa, powiat lub gminę należy:

A. organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie podanym w rozporządzeniu:

- wynikającym z kierunków polityki oświatowej oraz wprowadzanych zmian w systemie oświaty;
- wymagań stawianych zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego;
- realizacji podstaw programowych, w tym opracowywania programów nauczania;
- diagnozowania potrzeb uczniów i indywidualizacji procesu nauczania i wychowania;
- przygotowania do analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego, wyników sprawdzianu i egzaminów oraz korzystania z nich w celu doskonalenia pracy nauczycieli;
- potrzeb zdiagnozowanych na podstawie analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz wyników sprawdzianu i egzaminów

B. organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek w zakresie zarządzania oświatą.

Rok 2016 – placówki doskonalenia

Do obowiązkowych zadań wojewódzkich placówek doskonalenia, należy ponadto:

1) organizowanie i prowadzenie, stosownie do potrzeb, doradztwa metodycznego dla nauczycieli:

a) przedmiotów zawodowych nauczanych w zawodach unikatowych,

b) zatrudnionych w szkołach z językiem nauczania mniejszości narodowych i etnicznych oraz językiem regionalnym;

2) prowadzenie wojewódzkiego systemu informacji pedagogicznej, w tym gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących dostępnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Publiczne placówki doskonalenia realizują zadania obowiązkowe między innymi przez organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół i placówek, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności poprzez wymianę doświadczeń;

Istota sieci

Sieć to system umożliwiający kontakty, wymianę poglądów, dostęp do informacji, współpracę i współdziałanie ułatwiające dochodzenie do oczekiwanych rezultatów w sposób długofalowy, systematyczny, oparty na zaufaniu i wzajemności. Sposób ten jest procesem i działa w niehierarchicznej strukturze

Celem funkcjonowania sieci jest wspólne rozwiązywanie problemów, dzielenie się pomysłami, spostrzeżeniami i propozycjami.

Współpraca i samokształcenie

Samokształcenie *należy rozumieć jako proces uczenia się prowadzony świadomie,* ***z możliwością wykorzystania różnych form pomocy innych osób lub instytucji****. Jest to proces samodzielnie prowadzonego uczenia się, którego cele, treść, formy, źródła i metody dobiera i ustala osoba ucząca się*.

/J. Półturzycki/

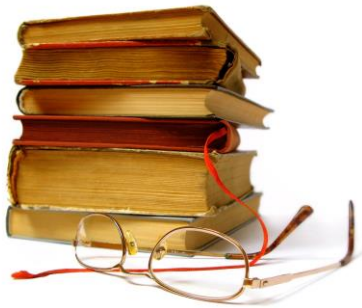

Współpraca:

- Wspólne **działanie**…
- Wspólne **podejmowanie wyzwań**…
- Umiejętność podejmowania działań zmierzających do realizacji wspólnego **celu**…
- Umiejętność zespołowego działania, którego celem jest **podnoszenia efektywności**…
- Umiejętność tworzenia **więzi**, która umożliwia wspólne wykonywanie zadań i przezwyciężanie problemów…

3 kroki, które ma do podjęcia placówka

Organizować

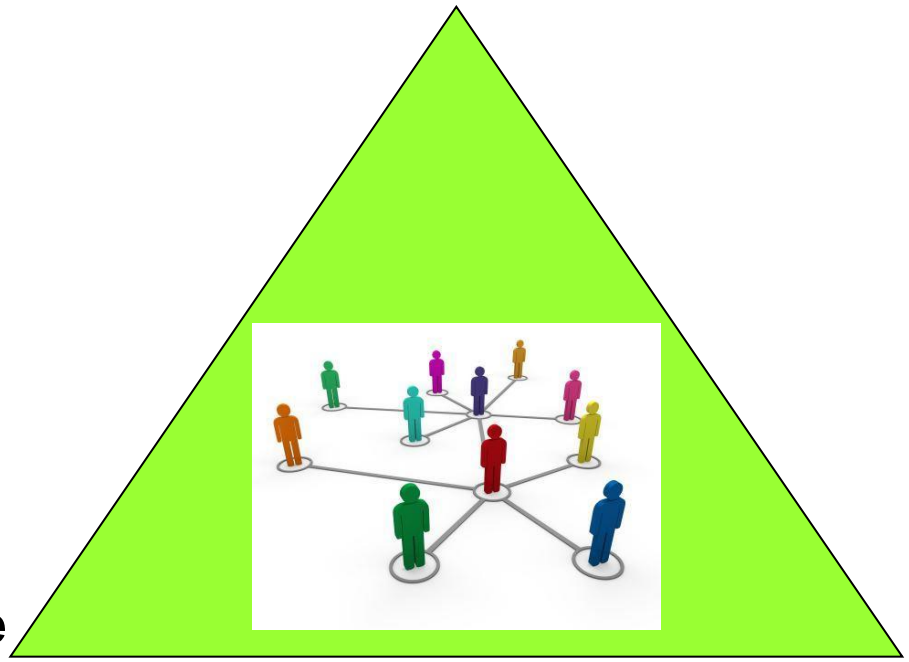

Przyglądać się efektywności

Prowadzić

Etap organizacji

MOTYWACJA

Zmierzanie do takiej **zmiany sytuacji**, aby stała się **korzystniejsza** dla mnie, czyli:

- ➔ pozwoli zrealizować moje cele
- ➔ pomoże spełniać oczekiwania
- ➔ doprowadzi do zaspokojenia moich potrzeb

Wyzwania

Bariera na poziomie dostrzegania/rozumienia związków między potrzebą i działaniem

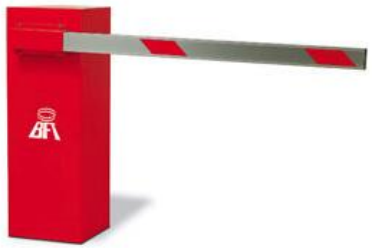

Przygotować grunt:

- ☑ rozpoznać potrzeby
- ☑ pomóc zrozumieć sieć
- ☑ z rozwagą sformułować ofertę
- ☑ zrozumieć oczekiwania / przyczyny oporu
- ☑ wspólnie sformułować cele
- ☑ wyjaśnić role – dać pole

Etap realizacji

Fundamenty w budowaniu dobrej współpracy

- Potrzeba wiedzy o tych, z którymi będziemy współpracować
- Potrzeba zrozumienia sytuacji tych, na rzecz których będziemy współpracować
- Potrzeba wzajemnego szacunku i zaufania
- Potrzeba dobrej (otwartej i drożnej) komunikacji
- Potrzeba zgody na zmiany i elastyczności
- Potrzeba gotowości do dawania i przyjmowania wsparcia
- Potrzeba gotowości do dzielenia się własnymi zasobami

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE

Modele współpracy

Źródło: R. Dorczak

1. MODEL WSPÓŁRACY NEGATYWNEJ

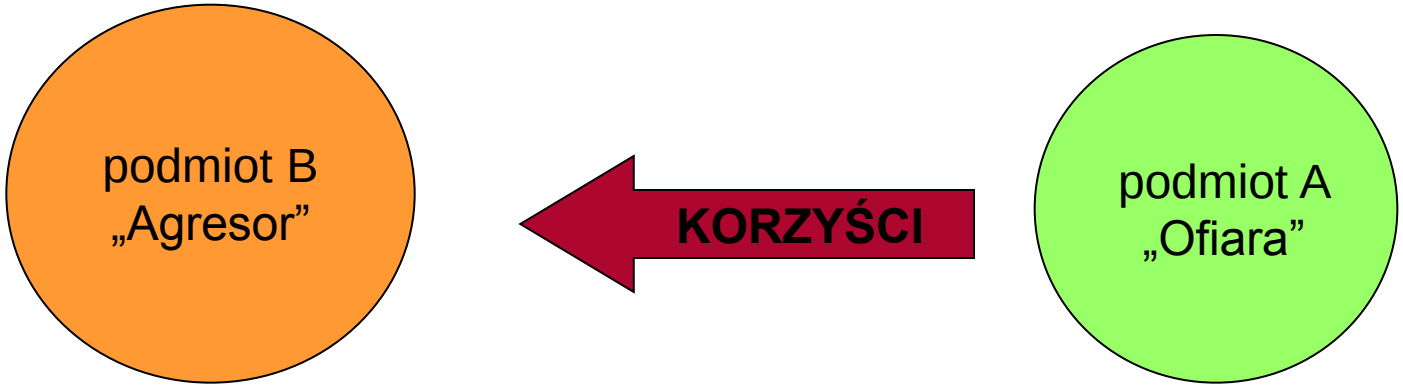

Głównym celem jednej ze stron współpracy jest świadome i celowe wykorzystanie drugiej do uzyskania własnych korzyści.
W związku z tym transfer korzyści w tym modelu współpracy jest niemal całkowicie jednostronny. Może się ujawniać np. Podczas pracy na platformie.

Modele współpracy

Źródło: R. Dorczak

2. MODEL GORĄCEGO ZIEMNIAKA
(WSPÓŁPRACY LINEARNEJ)

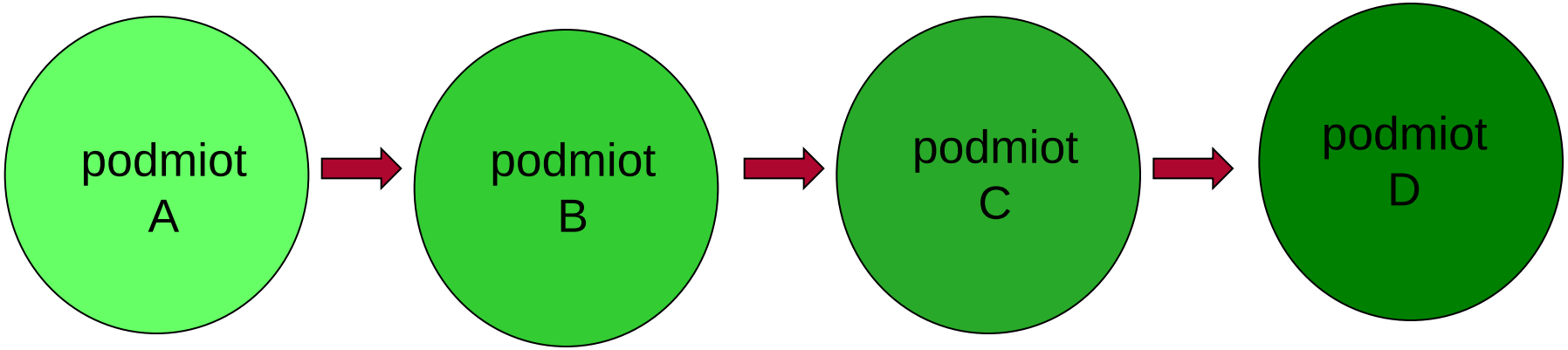

Bodaj najczęściej spotykany sposób wchodzenia szkół we współpracę. Model łatwo może być przenoszony do pracy w sieci (np. uczestnicy-koordynator-ekspert). Przerzucanie problemu „z rąk do rąk”. Częstym czynnikiem powodującym wejście w ten model współpracy jest wąskie rozumienie własnej roli zawodowej.

Modele współpracy

Źródło: R. Dorczak

3. MODEL DOMINACJI

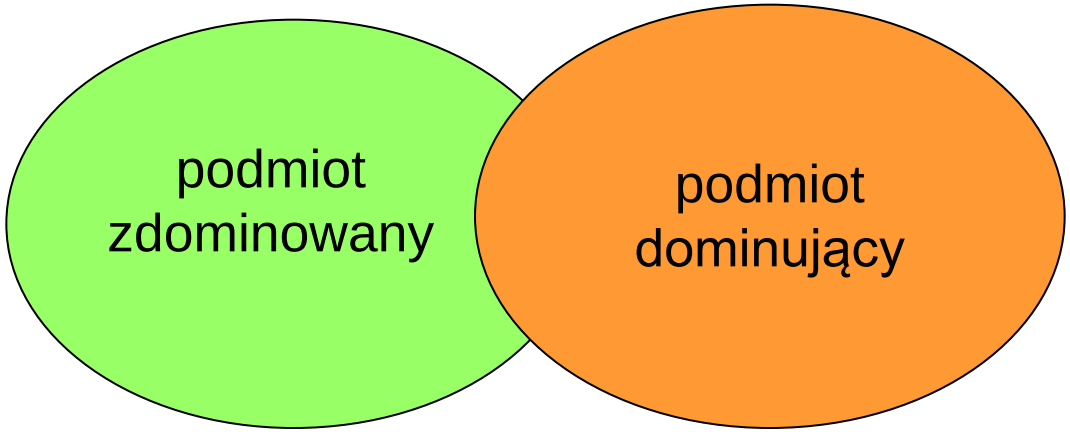

Kształt współpracy, jej przebieg i zasady, na których się odbywa są niemal w całości określone przez jedną stronę (np.. koordynatora). Strona dominująca narzuca formy pracy i oczekuje podporządkowania się, przy czym strona zdominowana świadomie godzi się na taki układ, bo mimo wszystko widzi w tym jakieś swoje korzyści

Modele współpracy

Źródło: R. Dorczak

4. MODEL DZIAŁANIA RÓWNOLEŁEGO

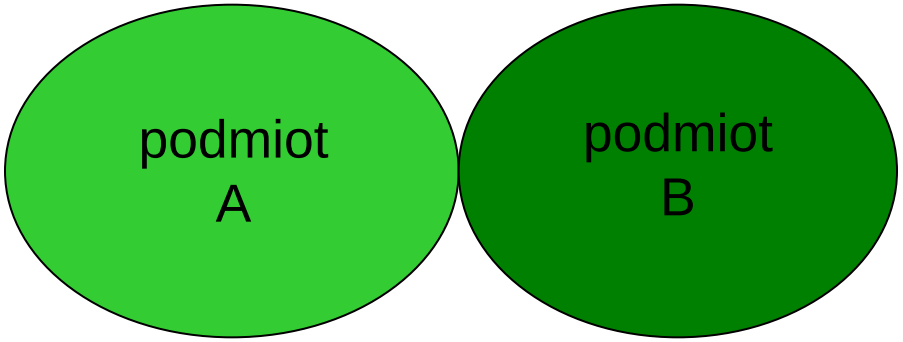

Istotę tego rodzaju wspólnego działania stanowi chwilowość, okazjonalność i przypadkowość. Osoby wchodzą „na chwilę” wspólnie w jakieś działanie, by móc osiągnąć swoje cele. Często skłaniają do takiego działania pewne regulacje formalne (np. rytm spotkań w sieci), które wymagają realizacji konkretnych działań w partnerstwie z innymi.

Modele współpracy

Źródło: R. Dorczak”

5. MODEL WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ

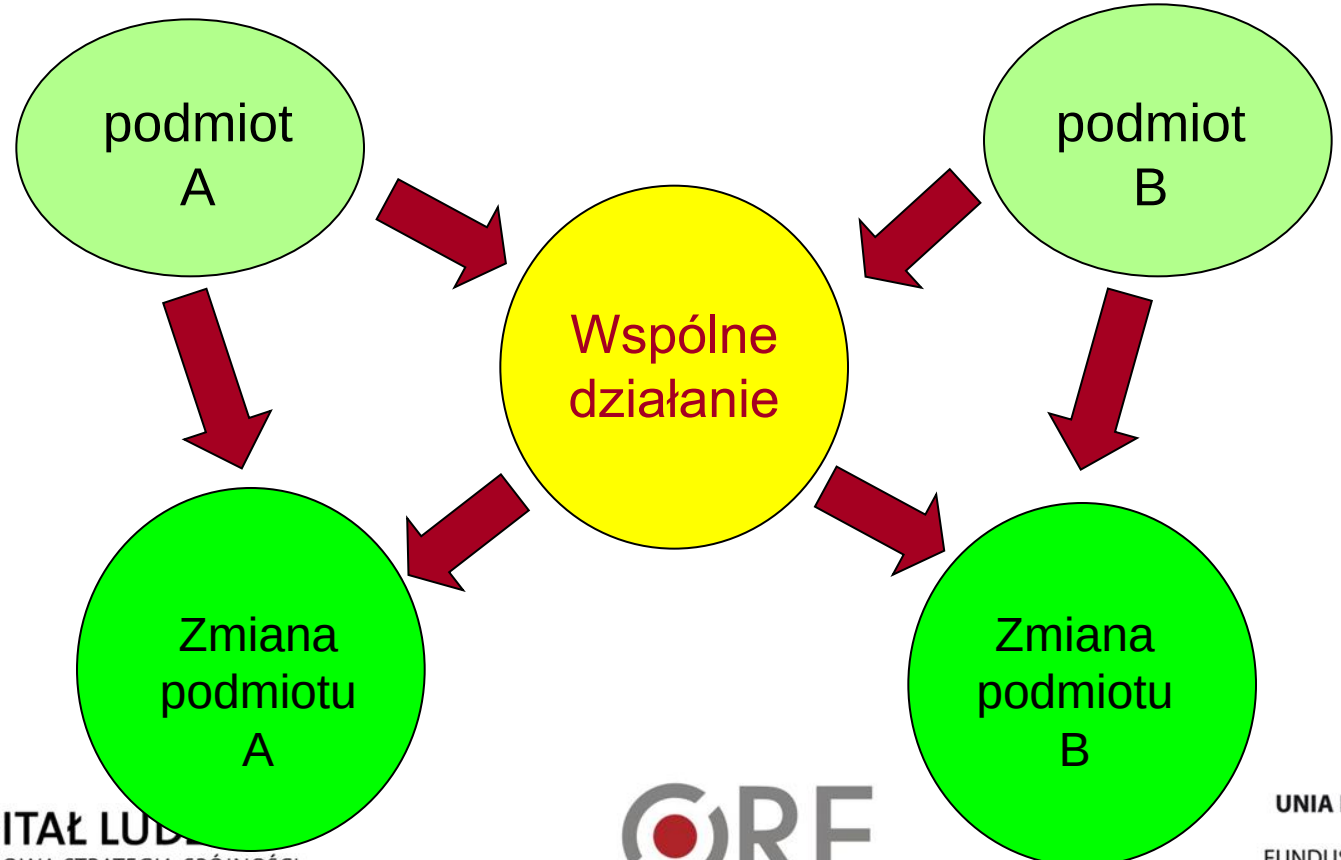

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI
ORE
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Modele współpracy instytucji edukacyjnych

Źródło: R. Dorczak „Modele współpracy szkoły z organizacjami w środowisku lokalnym”

MODEL WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ (MODEL WSPÓŁDZIAŁANIA)

Model najrzadziej spotykany. Opiera się na założeniu, że równi sobie partnerzy z równym zaangażowaniem wchodzą w poszczególne elementy działania, pracują razem w celu rozwiązania wspólnych problemów. Partnerzy dzielą się posiadanymi zasobami i zdobywają kolejne, razem uczą się i rozwijają. Zmiany są przemyślane i świadomie wprowadzane.

Jest to najbardziej dojrzały i korzystny sposób współpracy

Z czym kłopot?

- Bariera informacyjna = **Nie wiem**
- Bariera poznawcza = **Wiem, ale nie rozumiem**
- Bariera wolicjonalna = **Rozumiem, ale nie chcę**
- Bariera systemowa (zasobowa) = **Chcę, ale nie mogę**
- Bariera sprawnościowa = **Mogę, ale nie potrafię**

Różnorodność form pracy

Najczęściej wykorzystywanymi formami pracy są spotkania z warsztatami i wykładami i praca na platformie…

Warto pokazywać różnorodne możliwości pracy w sieci

- wspólne planowanie lekcji
- lekcje otwarte - obserwacja zajęć prowadzonych rzez innych nauczycieli
- informacja zwrotna udzielana i przyjmowana z intencją wzajemnego wsparcia w uczeniu się
- wspólna analiza przeprowadzanych działań, wyciąganie wniosków na przyszłość
- dzielenie się wnioskami i obserwacjami z podejmowanych samodzielnie działań – wspólna refleksja
- wspólna ocena prac uczniów
- studium przypadku
- wspólne wypracowywanie scenariuszy, materiałów, dokumentów, procedur…
- wzajemne wskazówki

itp.. Itd..

DOCHODZĄC DO ZMIANY

WIZJA						
UMIEJĘTNOŚCI						
CHĘCI						
ZASOBY						
PLAN DZIALANIA						
EFEKT	**Zamieszanie**	**Niepokój**	**Częściowa zmiana**	**Frustracja**	**Falstart**	**ZMIANA**

Źródło: A. Radecki, M. Płócińska, *Program rozwoju umiejętności życiowych „Żeby chciało się chcieć”*. Fundacja CEL, Warszawa 2005r

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Etap przyglądania się efaktom

Co będzie efektem pracy sieci?

Zmiany zachodzące w szkole, poprawa jakości pracy służąca uczniowi?

Fakt działania?

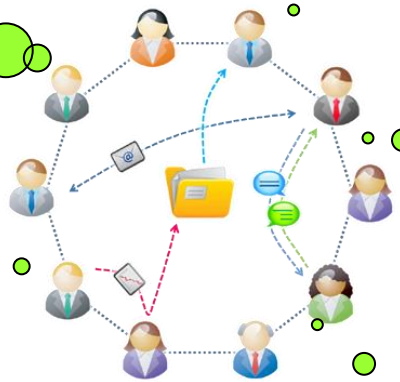

Produkty?

Zmiana postaw uczestników ?

Zadowolenie uczestników ?

„Nie ma skuteczniejszego sposobu osłabiania motywacji do czegoś, niż robienie tego pod przymusem, w dużych ilościach i bez uzasadnienia”

/H.Traczyńska, M.Wojciechowski „Co to znaczy umieć żyć?/

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dziękuję za uwagę!

Oprac.: Katarzyna Leśniewska

katarzyna.lesniewska@ore.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ORE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY